ΣΠΟΥΔΗ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

e-spoudi

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΤΜΗΜΑΤΑ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

30 - 3 - 2023

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

[Το κείμενο αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της εφημερίδας Καθημερινή, την 1-1-2019. Συντάκτης του είναι ο Ηλίας Γαληνός, πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης ActionAid]

Η γνήσια έννοια της αλληλεγγύης

Πώς γίνεται μια λέξη μέσα στην παραφθορά της να συνεχίζει να κοσμεί κάθε ρητορική που την επιστρατεύει; Πώς καταφέρνει –παρά την αλλοίωσή της– να κινητοποιεί σύνολα ανθρώπων και να εμπνέει; Η έννοια της αλληλεγγύης το έχει κατακτήσει αυτό. Για τον πολύ απλό λόγο ότι αποτελεί την προαιώνια σύνδεση όλων των δογμάτων και κινημάτων. Εκτείνεται από την εγγύτητα στον «πλησίον» του Ναζωραίου μέχρι τα πλεγμένα μπράτσα στις εργατο-φοιτητικές πορείες.

Στη χώρα μας η έννοια της αλληλεγγύης έχει συνδυαστεί με όλα τα πεδία της ανθρώπινης δράσης. Άλλοτε με ένα διακηρυκτικό χαρακτήρα και άλλοτε με μια πρόσκαιρη ή στρεβλή εφαρμογή, δίχως να μπορεί να προσφέρει μια διατηρήσιμη εναλλακτική. Από τη μια μεριά παρατηρούμε ένα κοινωνικό αντανακλαστικό που κινητοποιεί μεγάλες ομάδες συμπολιτών μας να εισφέρουν σε περιπτώσεις ακραίων κρίσεων. Οι τελευταίες συνήθως διεγείρουν το ένστικτο αυτοσυντήρησης όλων μας και μας εμπλέκουν συναισθηματικά, πλην όμως βραχύβια και ανασταλτικά. Από την άλλη, η σύγχρονη ελληνική οικογένεια φαίνεται να αναδιπλώνεται σε συντηρητικές αξίες και εκφράζει την αλληλεγγύη της κυρίως μεταξύ των μελών της.

Η αυξανόμενη αυτή εσωστρέφεια οδηγεί σε οικονομικές και πολιτικές επιλογές με γνώμονα τα στενά συμφέροντα μικρών κοινωνικών δομών και όχι τα εκθετικά οφέλη που μπορούν να αποφέρουν οργανωμένες κοινωνικές δράσεις και αλλαγές. Ένας τέτοιος «εξ αίματος» κοινωνικός κατακερματισμός (οικογενειακός, εθνικός,

φυλετικός) συνήθως παραχωρεί το κενό που δημιουργείται σε μισαλλόδοξες και διχαστικές ρητορικές, οι οποίες αποκτούν απήχηση περισσότερο λόγω αποσιώπησης ή απαξίωσης των εναλλακτικών και όχι λόγω δικής τους πρωτογενούς αξιοπιστίας.

Στον εργασιακό χώρο ο ορισμός της αλληλεγγύης που υιοθετείται αφορά εν πολλοίς την υπεράσπιση δομών και δικαιωμάτων των ήδη ενταγμένων στην αγορά εργασίας. Σε αυτήν της την εκδοχή, προσπερνά κυνικά αποκλεισμένους από την αγορά πενηντάρηδες και νέους αποφοίτους ενός απολιθωμένου εκπαιδευτικού συστήματος με δεξιότητες αναντίστοιχες των σύγχρονων εργασιακών απαιτήσεων.

Ως ενεργοί πολίτες είναι κρίσιμο να ανακαινίσουμε το οικοδόμημα της συλλογικής αρωγής και υποστήριξης, δίνοντας έμφαση σε μοντέλα ενδυνάμωσης των ευάλωτων συμπολιτών μας, αντικαθιστώντας την παραπάνω σχέση εξάρτησης με μια σχέση ανάπτυξης και οικονομικής χειραφέτησης. Να προκρίνουμε δομές και κέντρα κοινότητας που επιτρέπουν στον διπλανό μας να οραματιστεί το μέλλον του με αξιοπρέπεια και ενισχυμένες προοπτικές. Με παροχή υπηρεσιών που θα τον αποδεσμεύσουν από γραφειοκρατικούς φραγμούς και θα τον καθοδηγήσουν συμβουλευτικά σε μια δυναμική αγορά εργασίας. Που θα του προσφέρουν γνώσεις και δεξιότητες με σύγχρονο τρόπο και πρακτικό αντίκρισμα. Που θα ενθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα και τις καινοφανείς ιδέες νέων και ανέργων, προσφέροντας πρόσβαση σε μικρο-πιστώσεις και διαρκή συμβουλευτική υποστήριξη από αναγνωρισμένους μέντορες. Με προγράμματα που βάζουν στο επίκεντρο του κοινωνικού μοντέλου ανάπτυξης τη γυναίκα και τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει στην εξάλειψη φαινομένων βίας, ανισότητας και κοινωνικής αδικίας.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

[Το κείμενο αναρτήθηκε στον ιστότοπο www.demopaideia.gr Η Δημοκρατική Παιδεία είναι ένα διετές πρόγραμμα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης εκπαιδευτικών που υλοποιείται από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.]

Η φιλανθρωπία, όπως λέει και η λέξη, εκκινεί από ένα αίσθημα αγάπης προς τον συνάνθρωπο και συνήθως συνδέεται με μεμονωμένες πράξεις ατόμων ή ιδρυμάτων προς αναξιοπαθούντα άτομα. Μια τέτοια πρακτική, ενώ είναι χρήσιμη και αναγκαία στον βαθμό που έχει ανθρωπιστικά κίνητρα, ωστόσο τις περισσότερες φορές είναι περιστασιακή ενώ επίσης δεν παρεμβαίνει στις κοινωνικές ανισότητες με σκοπό να τις εξαλείψει: οι πλουσιότεροι κάνουν δωρεές, οι φτωχότεροι περιορίζονται στην παροχή κάποιων βασικών αγαθών σε ανθρώπους που τα έχουν ανάγκη. Τέτοιες παροχές όμως δεν θέτουν εν αμφιβόλω την κοινωνική ανισότητα, η οποία γεννά τους «ανθρώπους που έχουν ανάγκη», ούτε συμβάλλουν στην ουσιαστική λύση των

κοινωνικών προβλημάτων. Περιορίζονται στην ατομική πρωτοβουλία χωρίς να εμπλέκουν το κοινωνικό σύνολο σε μια προσπάθεια ισότιμης συνύπαρξης.

Η αλληλεγγύη, από την άλλη, είναι μια εξαρχής συλλογική πρακτική που στο κέντρο της έχει την κριτική στις κοινωνικές ανισότητες και την αδικία, την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Δεν περιμένει επιβράβευση ή ανταμοιβή μα ούτε και διαφημίζεται· δεν διαχωρίζει τους ανθρώπους σε ανώτερους και κατώτερους, δεν γνωρίζει σύνορα, εθνικότητες και θρησκεύματα. Η αλληλεγγύη είναι ένας τρόπος να ζεις και να βλέπεις τον κόσμο. Σε μια αλληλέγγυα κοινότητα δεν συναντάται η λογική ότι κάποιος που βρίσκεται σε καλύτερη οικονομική κατάσταση θα βοηθήσει κάποτε κάποιον άλλον που είναι σε χειρότερη. Αντιθέτως, τα μέλη μιας αλληλέγγυας κοινότητας προκρίνουν την ισοτιμία και αναγνωρίζουν ότι τα προβλήματα καθεμιάς και καθενός είναι προβλήματα όλων, ακόμα και αν τα προβλήματα αυτά δεν είναι ίδια για όλους, και ότι η λύση τους θα επέλθει μονάχα μέσα από την κοινή προσπάθεια. Με αυτή την έννοια, η αλληλεγγύη είναι συνύπαρξη και συναπόφαση και όχι μονοσήμαντη βοήθεια σε ανθρώπους που θεωρούνται «καημένοι» ή «αναξιοπαθούντες»· είναι ένας συν-αγωνισμός, μια πρακτική που προϋποθέτει τη συλλογικότητα και επιδιώκει την ισότητα, ως εκ τούτου μια πρακτική που διαρκεί και επιτελείται καθημερινά.

Ο Εδουάρδο Γκαλεάνο, Ουρουγουανός συγγραφέας, στο βιβλίο του με τίτλο Ένας κόσμος ανάποδα σε μετάφραση Γεωργίας Ζακοπούλου, γράφει:

«Δεν πιστεύω στη φιλανθρωπία, πιστεύω στην αλληλεγγύη. Η φιλανθρωπία είναι κατακόρυφη, άρα είναι ντροπιαστική. Πηγαίνει από πάνω προς τα κάτω. Η αλληλεγγύη είναι οριζόντια. Σέβεσαι τον άλλο και μαθαίνεις από αυτόν. Έχω πολλά να μάθω από άλλους ανθρώπους.»

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Ήταν τότε που έχασε τη δουλειά του. Κάθε πρωί έβγαινε έξω να πάρει αέρα, το σπίτι δεν τον χώραγε. Μια μέρα έφτασε έξω από το νοσοκομείο και, χωρίς να το σκεφτεί, μπήκε μέσα. Θυμάται τώρα πως έκατσε σε ένα άδειο παγκάκι κάτω από ένα δέντρο, στο προαύλιο, στητός, με τα χέρια σταυρωμένα και κάποια στιγμή ένιωσε το πρόσωπό του να μουσκεύει από δάκρυα. Έτσι βουβός κι ακίνητος έκλαψε ώρα πολλή, ώσπου ένιωσε πως δεν θέλει άλλο και επέστρεψε σπίτι του.

Το επόμενο πρωί, σηκώθηκε, ντύθηκε και ξεκίνησε πάλι για το νοσοκομείο. Η διαδρομή από το σπίτι στο νοσοκομείο έγινε η καθημερινή ρουτίνα του. Συνεσταλμένος από τη φύση του, στην αρχή καθόταν παράμερα και παρατηρούσε τον κόσμο που μπαινόβγαινε: τι φορούσαν, πώς περπατούσαν, πώς έμοιαζαν. Απεγνωσμένοι, αδιάφοροι, χαρούμενοι, έκλαιγαν, ή είχαν μόλις κλάψει;

Έστηνε αφτί να ακούσει τις συζητήσεις τους, να μάθει το λόγο που βρίσκονταν εκεί. Ποιοι έμπαιναν στο ξωκλήσι, οι νέοι ή οι γέροι; Κάθονταν ώρα, προσεύχονταν, παρακαλούσαν τον Θεό να τους λυπηθεί; Όλοι αυτοί οι άνθρωποι που πάλευαν με την αρρώστια, το θάνατο και την απώλεια, του προκαλούσαν μια ανακουφιστική θλίψη. Οι τραγικές ιστορίες που επινοούσε έκαναν τους συνομιλητές του να μη νιώθουν τόσο μόνοι, τόσο μοναδικά άτυχοι. Σιγά-σιγά ξεθάρρεψε. Άρχισε να συχνάζει στην καφετέρια όπου ήταν πιο εύκολο να πιάσει κουβέντα. Συνειδητοποίησε πως οι άνθρωποι, όταν βρίσκονται στην ανάγκη, ανοίγονται πιο εύκολα. Και αυτός ήταν εκεί να τους ακούσει. Τους πρόσφερε παρηγοριά, κατανόηση, συμπαράσταση, συνέπασχε με το προσωπικό δράμα της κάθε οικογένειας. Βίωνε, φυσικά, κι αυτός το δικό του δράμα. Κάθε φορά διαφορετικό. […]

Περνούσε από το δωμάτιο 302 όταν τον είδε. Η πόρτα ήταν ορθάνοιχτη. Ήταν ο μόνος που δεν είχε επισκέπτες και από το κρεβάτι του, που ήταν δίπλα στο παράθυρο, κοιτούσε ανέκφραστος την απέναντι, ανακαινισμένη πτέρυγα. Ήταν πολύ γέρος, αποστεωμένος, με ρουφηγμένα μάγουλα και τα χείλια του ήταν μια λεπτή, ευθεία γραμμή. Με λίγα, ανάκατα κάτασπρα μαλλιά και χέρια αδύνατα σαν καλάμια, φορούσε μόνο μια άσπρη φανέλα, παρ' όλο το κρύο. Δεν ήξερε γιατί, αλλά μόλις τον είδε του ήρθε στο μυαλό εκείνος ο γλωσσοδέτης που έλεγε όταν ήταν μικρός, 5-6 χρονών και καμάρωνε που τα κατάφερνε, «άσπρη πέτρα ξέξασπρη κι απ' τον ήλιο ξεξασπρότερη» και μαζί η ξεθωριασμένη εικόνα του εαυτού του, ένα μεσημεριάτικο καλοκαίρι στο σπίτι των παππούδων, να φορά μια λευκή φανέλα και να τρέχει άσκοπα εδώ και εκεί, επαναλαμβάνοντας ξανά και ξανά αυτά τα λόγια.

Εκείνη τη μέρα η επιστροφή στο σπίτι δεν συνοδεύτηκε από τη γνωστή ανακούφιση. Αντίθετα, ένιωθε εκνευρισμένος. Δεν έφαγε και ο ύπνος του ήταν ταραγμένος, και με την έναρξη του πρωινού επισκεπτηρίου ήταν έξω από το δωμάτιο 302. Θυμάται, τώρα, πως μπήκε μέσα και η καρδιά του χτυπούσε δυνατά με την απόφασή του, το θράσος του, και πλησίασε στο κρεβάτι του ηλικιωμένου άντρα που έμοιαζε να κοιμάται. Θυμάται επίσης πως μια γυναίκα του απηύθυνε τον λόγο, του είπε «είστε συγγενής του κυρίου; Καλά κάνατε και ήρθατε, τόσες μέρες εδώ δεν έχει έρθει κανένας να τον δει» και αυτός της απάντησε με ένα καθησυχαστικό χαμόγελο «ναι, είμαι ο γιος του, ήρθα κατευθείαν από το αεροδρόμιο, μένω βλέπετε στο εξωτερικό και οι επαγγελματικές μου υποχρεώσεις δεν μου επέτρεψαν να έρθω νωρίτερα, τώρα όμως είμαι εδώ».

Και με αυτήν την τρελή, παράλογη τροπή που έδωσε ο ίδιος στα πράγματα, απέκτησε ξανά έναν πατέρα, έναν πατέρα που δεν έμοιαζε με τον δικό του, που δεν μπορούσε να μιλήσει πια, αλλά που ήταν μόνος, χωρίς κανέναν να τον φροντίζει.

Αφροδίτη Φούντα, «Έλα στη θέση μου – 20 ιστορίες για την Αλληλεγγύη» , εκδ. Ταξιδευτής

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε σε μία παράγραφο, 70 λέξεων περίπου, τα χαρακτηριστικά της αλληλεγγύης όπως αυτή εμφανίζεται στη σύγχρονη κοινωνία με βάση τις πληροφορίες που παρέχει το Κείμενο 1.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1

α. Στο Κείμενο 2 ο συντάκτης έχει ως στόχο τη διευκρίνιση εννοιών. Αφού εντοπίσετε τις έννοιες που διευκρινίζει (μονάδες 2) να μελετήσετε αν ο τρόπος οργάνωσης του λόγου του υπηρετεί αποτελεσματικά την πρόθεσή του (μονάδες 6).

Μονάδες 8

β. Να καταγράψετε τις αναφορικές προτάσεις του αποσπάσματος (μονάδες 2):

Τέτοιες παροχές όμως δεν θέτουν εν αμφιβόλω την κοινωνική ανισότητα, η οποία γεννά τους «ανθρώπους που έχουν ανάγκη», ούτε συμβάλλουν στην ουσιαστική λύση των κοινωνικών προβλημάτων

Να χαρακτηρίσετε την καθεμία ως :

- ονοματική ή επιρρηματική
- παραθετική ή προσδιοριστική

και να αιτιολογήσετε τους χαρακτηρισμούς σας (μονάδες 5).

Μονάδες 7

Ερώτημα 2

Το Κείμενο 1 εμφανίζει στην τελευταία παράγραφο χαρακτηριστικά κειμένου οδηγιών. Να εντοπίσετε δύο γλωσσικά χαρακτηριστικά που το επιβεβαιώνουν, κάνοντας αντίστοιχη αναφορά σε χωρία, και να σχολιάσετε την επίδραση που ασκεί στον αναγνώστη το ύφος που αποκτά ο λόγος σε αυτό το τμήμα του κειμένου.

Μονάδες 10

Ερώτημα 3

Να εντοπίσετε δύο διαφορετικούς τύπους λεξιλογίου που αξιοποιούνται στο Κείμενο 1 κάνοντας μία αναφορά για τον καθένα σε αντίστοιχα χωρία (μονάδες 4) και να σχολιάσετε το επικοινωνιακό αποτέλεσμα που προκύπτει από τη χρήση τους (μονάδες 6)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Να χαρακτηρίσετε τον ήρωα του αποσπάσματος στο Κείμενο 3, αξιοποιώντας αντίστοιχες αναφορές σε τρεις (3) κειμενικούς δείκτες. Ποια συναισθήματα σάς δημιουργεί η ανάγνωση του κειμένου; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Στο πλαίσιο ενός διαδικτυακού σεμιναρίου που παρακολουθείτε με θέμα «Ενσυναίσθηση και τρόποι έκφρασής της» παρουσιάζετε τις απόψεις σας, με προφορική εισήγησή σας, για τον ρόλο της εθελοντικής προσφοράς στην καθημερινότητά μας και στη συνέχεια αποτυπώνετε τρόπους με τους οποίους εκδηλώνεται η κοινωνική αλληλεγγύη. Η εισήγησή σας να έχει έκταση 350 - 400 λέξεων.

Μονάδες 30

ΣΠΟΥΔΗ